

Argentina – vzestupy a pády

Na sklonku května 2002 uspořádala Česká společnost ekonomická ve spolupráci s Českou národní bankou 38. seminář v řadě „Ekonomické teorie a česká ekonomika“ s názvem „Argentina – vzestupy a pády“. Hlavním řečníkem semináře byl Jiří Jonáš, poradce výkonného ředitele Mezinárodního měnového fondu. J. Jonáš se pokusil seznámit přítomné členy české ekonomické obce s příčinami a důsledky krize v této latinskoamerické zemi. Jeho vystoupení bylo moderováno Janem Fraitem, prezidentem České společnosti ekonomické; strukturováno bylo do pěti relativně samostatných částí.

V úvodním slově Jiří Jonáš zdůraznil, že cílem referátu není podat vyčerpávající analýzu argentinské krize a poskytnout definitivní odpovědi na otázku, co krizi způsobilo; cílem je pokusit se ukázat na hlavní problémy, se kterými se argentinská ekonomika v 90. letech potýkala. Zaměřil se tedy především na analýzu toho, jak interakce těchto problémů se zhoršeným vnějším prostředím po asijské krizi v letech 1997–98 omezila prostor pro hospodářskou politiku a jak nakonec navzdory zoufalému úsilí argentinských politiků vedla k finanční a sociální krizi. Ve svém vystoupení J. Jonáš zmínil rovněž některá opatření, která Argentina přijala pro překonání této krize, a to, jaké jsou jejich vyhlídky na úspěch. Tato část diskuze byla autorem označena za velmi předběžnou, protože ucelený ekonomický program řešení krize je teprve ve stadiu formování.

Po úvodní části následoval stručný exkurz do argentinské historie. Zde J. Jonáš zdůraznil, že vývoj 90. let minulého století byl pro Argentinu obdobím rychlého vzestupu a rychlého pádu. Tato variabilita je typická pro celou téměř 200 let dlouhou historii nezávislé Argentiny. Řečník rovněž diskutoval postupné zaostávání argentinské ekonomiky. Např. na počátku 20. století patřila Argentina k deseti nejbohatším zemím světa a byla otevřena značnému přílivu zahraničního kapitálu.

Po poukázání na historické souvislosti se přednášející věnoval současným ekonomickým problémům Argentiny. Poukázal zejména na úspěšnost měnového výboru v rámci tzv. plánu směnitelnosti; přinesl omezení vysoké inflace na počátku 90. let minulého století. Tato míra inflace byla do velké míry způsobena dluhem veřejného rozpočtu. Zavedením měnového výboru ztratila argentinská centrální banka možnost volně emitovat domácí měnu, a tím i případně emisí peněz financovat rozpočtové schodky. Tím byla odstraněna hlavní příčina inflace v argentinské ekonomice. Zároveň zde existoval konsenzus v tom, že růst mezd se musí odvíjet od růstu produktivity práce. Ekonomická situace Argentiny, s výjimkou přetrvávající vyšší nezaměstnanosti, se začala prudce zlepšovat. Cenová stabilita i privatizace veřejného sektoru podnítily rozsáhlý příliv zahraničního kapitálu.

Pokračováním přednášky Jiřího Jonáše bylo představení jiného příkladu země postihnuté finanční krizí, tj. příkladu Mexika a jeho vlivu na argentinskou ekonomiku. Mexiko bylo podobně jako Argentina v první polovině 90. let oblíbeným zahraničních investorů. V roce 1994 však byla mexická ekonomika postižena řadou politických a ekonomických šoků. Zneklidnění zahraničních investorů z vývoje v Mexiku způsobilo nižší likviditu argentinských bank, jež byla následně zhoršena měnovým výborem, který neumožňoval dané obtíže řešit. Brzy se objevily dopady v reálné ekonomice. Obnovená nedůvěra ve finanční systém vyvolala prudký pokles vkladů. Nakonec se přece jen dostavilo oživení argentinské ekonomiky, které však bohužel netrvalo dlouho.

Předposlední část vystoupení Jiřího Jonáše byla věnována popisu krátkého zotavení argentinské ekonomiky a vzniku nové krize. Autor zde připomněl, že pro vznik nové krize byl klíčový dopad následujících finančních krizí v roce 1997 (opět omezení důvěry zahraničních investorů), a zejména skutečnost, že Brazílie, jeden z největších obchodních partnerů Argentiny, byla přinucena opustit fixní kurz a následně výrazně devalvovat.

Omezená konkurenceschopnost argentinských vývozců byla znásobena posilňujícím americkým dolarem, měnou, na niž byla argentinská měna vázána. Logickým důsledkem byly schodky platební bilance a drastický pokles investic. Argentina byla nucena ve stále větší míře spoléhat na financování z oficiálních zdrojů, především MMF, a ocitala se v začarovaném kruhu, kde se nejevila žádná reálná možnost hospodářského oživení. Ukazovalo se, že Argentina nebude schopna dostát svým závazkům. Ekonomická krize nakonec přerostla i do nepokojů sociálních a politických.

V závěrečné části přednášky se J. Jonáš soustředil na diskuzi příčin argentinské krize. Zde řečník připomněl, že Argentina v důsledku svých nízkých domácích úspor musela spoléhat na úspory zahraniční. Argentina nebyla schopna se přizpůsobit dočasnému výpadku zahraničních úspor změnou relativních cen, ale pouze nákladnou recesí. Výrazné čerpání zahraničních úspor nebylo doprovázeno zvýšenou konkurenceschopností a exportní výkonností ekonomiky, které by umožňovaly vzniklý zahraniční dluh obsluhovat a které by tím udržely přístup Argentiny na zahraniční kapitálové trhy.

Seminář přinesl přítomným obohacení o hlubší rozbor argentinského problému; to ve svém konečném důsledku přispívá obecně ke zkvalitnění diskuze nad aktuálními hospodářskopolitickými tématy.

Luboš KOMÁREK* – Roman HORVÁTH**

---

* poradce člena Bankovní rady České národní banky; přednášející na Vysoké škole ekonomické (katedra nové teorie a politiky) v Praze; výkonný tajemník České společnosti ekonomické (lubos.komarek@cnb.cz)

** Roman Horváth – student ekonomie na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze a na Central European University v Budapešti (c02hor01@student.ceu.hu)

SUMMARY

JEL Classification: E52, E58, F34

Keywords: financial crises – central banking – currency board – Argentina

Argentina: Rise and Decline

Luboš KOMÁREK – Czech National Bank, Prague; University of Economics Prague (lubos.komarek@cnb.cz)

Roman HORVÁTH – Faculty of Social Sciences, Charles University, Prague; Central European University, Budapest (horvath@mbbox.fsv.cuni.cz)

The article summarises the main points discussed at the seminar on „Argentina: Rise and Decline,“ held by the Czech Economic Society in May 2002. The keynote speaker, Jiri Jonas, an advisor to the executive director of the International Monetary Fund, summarized the Argentinean financial crisis at the end of the 1990s. His presentation concentrated on the crisis sources and was structured in five parts: (i) introduction, (ii) the rise and decline of the Argentine economy, (iii) plan of convertibility, (iv) the Mexican economic crisis in comparison, and (v) Argentina's short recovery and subsequent new crisis.